

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל תקשוב, מדע וטכנולוגיה

למידה בחירום בזמן אמת

נהלים והנחיות להתנהלות ולמידה מרחוק בחירום

עודכן בחודש מאי 2021

חטיבת תקשוב
וטכנולוגיות בחינוך

תוכן עניינים

3	הקדמה
3	סדר פעולות בהכרזת מצב אמת:
4	אגפי המטה
4	אגף הביטחון, הבטיחות והחירום במשרד החינוך
4	מינהל תקשוב, מדע וטכנולוגיה – חטיבת תקשוב וטכנולוגיות בחינוך
5	המינהל הפדגוגי
5	המזכירות הפדגוגית
5	מחוזות
5	מנהלי מחוז
5	מפקחים כוללים
5	מפקח / ממונה תקשוב מחוזי
6	אנשי קשר
6	בתי ספר
6	מנהלי בתי הספר
7	רכזי ביטחון, בטיחות ושעת חירום בית ספרי
7	רכזי התקשוב בבית הספר
7	יועצי בתי הספר
8	מחנכי הכיתות

הקדמה

כמענה לשעת חירום ובמצבים שבהם שגרת ורצף הלמידה נקטעו, משרד החינוך גיבש נהלים וסדרת פעולות שיש לפעול על פיהם לכל אורך השנה בשגרה ועם דגש על שעת חירום. מצב חירום מוגדר כמצב שבו תוגבל ו/או תופסק הפעילות הלימודית הסדירה במוסדות החינוך לתקופת זמן שיכולה להימשך מכמה ימים עד כמה שבועות, לרבות בימי חופשה. במצב חירום יש להישמע להנחיות מטה משרד החינוך, פיקוד העורף וגורמי הביטחון המוסמכים כפי שיפורסם באמצעי התקשורת **ובאתר "לומדים בביטחון" של משרד החינוך**. בעת הכרזה על מצב חירום יש לבצע את הפעולות הבאות באופן מידי:

1. **הפעלת צל"ח** בית ספרי.
2. הפעלת שגרת למידה בחירום המשלבת דיגיטליות באמצעות הכלים, התכנים והסביבה המקוונת המשמשים את בית הספר בדרכי ההוראה, הלמידה וההערכה בשגרה.

סדר פעולות בהכרזת מצב אמת:

1. מעקב וביצוע הנחיות פיקוד העורף ואגף הביטחון לשעת חירום לאחר הכרזת "שעת חירום" על ידי הגורמים הרשמיים.
2. העברת הודעה לצוות בית הספר, להורים ולתלמידים על הכרזת "שעת חירום".
3. הפעלת שגרת למידה בחירום.

יום ראשון למצב חירום:

- שמירה על קשר ומתן תמיכה ומענה רגשי לתלמידים ומשפחותיהם.
- בדיקת נוכחות ומיקומם של התלמידים.
- דיווח למנהל המחוז.

יום שני למצב חירום:

- שמירה על קשר ומתן תמיכה ומענה רגשי לתלמידים ומשפחותיהם.
- בדיקת נוכחות ומיקומם של התלמידים.
- דיווח למנהל המחוז.
- קיום מסגרת חברתית-חינוכית תומכת.
- הפניה לפעילויות הפגה ומשימות לימודיות בפורטל / סביבת ענן בית ספרית.

יום שלישי למצב חירום ועד סיום מצב חירום:

- שמירה על קשר ובדיקת נוכחות ומיקומם של התלמידים בכל יום ודיווח למנהל המחוז.
- בניית מערכת לימודים משולבת הכוללת הפניית התלמידים למערכת למידה מרחוק בחירום כיתתית ובית ספרית.
- הפעלת למידה מרחוק באמצעות:

○ **מפגשים מקוונים סינכרוניים** באמצעות כלים ליצירת חדרים וירטואליים, לדוגמה: Google, ZOOM, Meet, Microsoft Teams, WebEx ועוד.

- **כלים א-סינכרוניים** – הקצאת פעילויות ומשימות לתלמידים בסביבות דיגיטליות שונות, לדוגמה: Moodle, Google Classroom, Microsoft 365 ועוד).
- **בכלים דיגיטליים**, לדוגמה: לוח שיתופי, מצגות שיתופיות, פודקאסט, יוטיוב וכדומה והקצאת משימות מספקי התוכן שמשרד החינוך הקצה בתקציב לבתי הספר.

אגפי המטה

אגף הביטחון, הבטיחות והחירום במשרד החינוך

- אגף הביטחון אחראי למתן הנחיות מקצועיות להכנת מערכת החינוך לשעת חירום במטה, במחוזות ובמוסדות החינוך בשיתוף והנחיית פיקוד העורף ומטה רח"ל במשרד הביטחון. בעת הכרזה על מצב חירום אגף הביטחון אחראי ל:
- פתיחת ואיוש **חדר מצב** בצוות מטה לשעת חירום ובעלי תפקידים נוספים לפי הצורך.
  - הפעלת נוהלי והנחיות החירום והעברת המידע למחוזות ולכלל הפורטלים ברמה המחוזית וברמה הארצית.

אריה מור – **סמנכ"ל ומנהל אגף בכיר חירום, ביטחון, שעת חירום ובטיחות**

שאלתיאל רם – **מנהל אגף בכיר ביטחון, שעת חירום ובטיחות**

מינהל תקשוב, מדע וטכנולוגיה – חטיבת תקשוב וטכנולוגיות בחינוך

חטיבת תקשוב וטכנולוגיות בחינוך במינהל תקשוב, מדע וטכנולוגיה מובילה את התפיסה הטכנו-פדגוגית לשילוב בין חינוך וטכנולוגיות ומפעילה את תוכנית התקשוב בבתי הספר – תוכנית שמטרתה לקדם פדגוגיה חדשנית בבתי הספר על ידי עידוד המורים לשילוב מושכל של עולמות תוכן, ספרים, כלים וסביבות דיגיטליים בתהליכי הוראה, למידה והערכה והשבחת תהליכים פדגוגיים וחינוכיים.

במצב חירום החטיבה אחראית להפעלת למידה מרחוק, פרסום הנחיות ללמידה מרחוק בחירום והודעות חדר מצב ארצי, עדכון הפורטלים בשימוש משרד החינוך במידע רלוונטי ועדכני והפעלת מערכת שידורים לאומית. בנוסף לכך ליווי והדרכה בהפעלת **מרחבי למידה דיגיטליים**, הנגשת **דגמים ודרכי פעולה** ליישום בכיתה, תכנים וחומרים ללמידה מרחוק **במפגשים סינכרוניים** באמצעות Zoom, Google Meet, WebEx ועוד, **כלים א-סינכרוניים** באמצעות הקצאת פעילויות ומשימות לתלמידים בסביבות דיגיטליות שונות, לדוגמה: Moodle, Google Classroom, Microsoft 365 ועוד, ובשימוש **בכלים דיגיטליים**, לדוגמה: לוח שיתופי, מצגות שיתופיות, פודקאסט, יוטיוב וכדומה.

קובי רפאלי – **מנהל חטיבת תקשוב וטכנולוגיות בחינוך**

המינהל הפדגוגי

המינהל הפדגוגי על אגפיו השונים אחראי בשעת חירום לניהול כל המערך הפדגוגי של מוסדות החינוך בישראל בשכבות הגיל השונות:

- **אגף שפ"י** – עם הכרזת הממשלה על מצב חירום מופעל אגף שפ"י תחת הרשות העליונה לחינוך כמטה חירום המייעץ למנכ"ל/ית המשרד ולרשות העליונה לחינוך – בתהליך קבלת ההחלטות לפעולות המשרד ומשימותיו, בתחום השמירה על בריאות הנפש ורווחת ילדי ישראל משך כל תקופת החירום ולקראת השיבה לשגרה.
- **אגפי הגיל** – שלושת אגפי הגיל במינהל הפדגוגי (קדם יסודי, יסודי ועל יסודי) מהווים יחידת מטה הממונה על הניהול הפדגוגי של מערכת החינוך בשגרה ובחירום. בשעת חירום אגפי הגיל אחראים להמשך הלמידה, העברת הנחיות והפעלת למידה בחירום בשלבי הגיל השונים.

יוכי סימן טוב – [מנהלת תחום חירום שפ"י](#)

המזכירות הפדגוגית

בעת שגרה המזכירות הפדגוגית אחראית לעיצוב המדיניות החינוכית-פדגוגית של משרד החינוך. בשעת חירום מנהלי תחומי הדעת (מפמ"רים) אחראים ל:

1. עדכון המידע באתר ללמידה מרחוק של משרד החינוך הנוגע לתחום הדעת שבאחריותם.
2. הנחיית מדריכי תחום הדעת להפעלת פעילויות ללמידה מרחוק עבור התלמידים בהתאם לשכבות הגיל השונות.
3. הפעלת "צו 8 חינוכי", שיעורים מקוונים רבי משתתפים, בתחום הדעת שבאחריותם.

רחל ישראלי – [מנהלת תחום למידה מרחוק בחירום](#)

מחוזות

מנהלי מחוז

באחריותם להפעיל חדר מצב מחוזי למעקב אחרי פעילות בתי הספר במחוז ומתן מענה בעזרת צוות חירום לבעיות העולות מהשטח.

מפקחים כוללים

במצב חירום תפקיד מפקחי בית הספר הוא להעביר לבתי הספר נתונים והנחיות שהתקבלו מהמפקח המחוזי ולעזור בפתרון בעיות של בתי הספר מול המפקח המחוזי.

מפקח / ממונה תקשוב מחוזי

- בשגרה מפקח / ממונה תקשוב מחוזי אחראי להפעלת תוכנית התקשוב בבתי הספר והיערכות בשגרה לשעת חירום.
- **במצב חירום מפקח / ממונה התקשוב מתכלל את נושא הלמידה מרחוק ומשמש איש הקשר בין מטה חטיבת ההטמעה לבין המחוז, הרשויות ובתי הספר בדגש על רכזי התקשוב הבית ספריים.**
- בעזרת מדריכי התקשוב האזוריים המפקח מלווה את בתי הספר ורכזי התקשוב בהפעלת למידה מרחוק ומתן פתרונות ומענים לאתגרים העולים מהשטח, ועיבוי המשאבים העומדים לרשות התלמידים ומוריהם, פיתוח יחידות הדרכה בנושא אוריינות דיגיטלית לאורך ימי הלמידה מרחוק בדגש על עבודה בסביבת ענן ואבטחת מידע.

אנשי קשר

מחוז	שם מפקח / ממונה תקשוב	שם רפרנט/ית	דוא"ל רפרנט/ית
צפון	משה חיימוביץ'	עינת לייקין	eynatle@education.gov.il
מרכז	אורית טאטי	נטלי סמיפור	Natalies@bachar.org.il
התיישבותי	רונית בליסקו נאווי	סימה הנדריקסון	simmah@hityash.org
תל אביב	יעל ירון	ליאור בן בשט	likobb@gmail.com
חיפה	נעמי שרוני	סוהא זחלקה	zsuha.design@gmail.com
ירושלים	ענת סגל	תמר הר שושנים	tammarharsho@gmail.com
מנח"י	אתי רוזן	נועה מזרחי	gidnoa@gmail.com
דרום	שני ברזי	מירי אוריאלי	miriur@education.gov.il
חרדי	נעמי שי	רותי פרץ	ruthype@education.gov.il
		אסתי גולן	estigolan.kb@gmail.com
מגזר דרוזי	אכרם איברהים		ibrahimak@education.gov.il
מגזר ערבי	סאטי חליאלה		satykh@education.gov.il

בתי ספר

מנהלי בתי הספר

במצב חירום – באחריות המנהלים לדאוג כי המערכת המוסדית תפעל באופן סדיר, לקיים את הנחיות משרד החינוך, לדאוג לרווחת התלמידים ולהפעיל שגרת למידה מרחוק גם כאשר הלימודים אינם מתקיימים בכיתה או בבית הספר. בעת הכרזת מצב חירום על המנהלים לדאוג לקיום הפעולות הבאות בעזרת צוות בעלי התפקידים בבית הספר:

- **הפעלת צל"ח** בית ספרי ומתן מענה לצרכים השונים במערכת החינוך באמצעות הסביבה המקוונת במצב חירום שבו נמנע מהלומדים להגיע לבית הספר.
- מעקב והתעדכנות בהודעות משרד החינוך המפורסמות בפורטל הבית ספרי "שער למנהל".
- הפעלת **מרחב מקוון בית ספרי** (סביבת ענן/פורטל).
- העברת הנחיות ונהלים לתלמידים לפעולות הנדרשות לקיום למידה מרחוק בשעת חירום באמצעות הפורטל הבית ספרי ו/או סביבות ענן.
- הפעלת פורומים לתמיכה וייעוץ שיתופי על ידי הצוות החינוכי והיועצים הבית ספריים.
- עדכון הצוות החינוכי ושמירה על ערוצי תקשורת בין המוסד החינוכי לבין התלמידים והוריהם.
- **הפעלת ספריית ההשאלה הבית ספרית** – מיפוי נגישות כלל תלמידי בית הספר לאמצעי קצה ותקשורת אינטרנט, מתן מענה לתלמידים באמצעות ציוד ספריית ההשאלה הבית ספרית.
- עידוד הצוות החינוכי לקיום הפעולות חברתיות ושמירה על קשר רציף עם תלמידיו באמצעות פורטל / סביבת ענן בית ספרית, כתחליף למסגרות החברתיות הקיימות בזמן שגרה.

- בניית מערכת שעות ללמידה מרחוק ומעקב אחר פעילות למידה מרחוק רציפה של הצוות החינוכי עם התלמידים.
- מעקב אחר תפקודם של בעלי התפקידים בבית הספר: רכזי תקשוב, מנהלי פורטל בית הספר, היועצים, המחנכים והמורים לשם קבלת תמונת מצב בית ספרית בעת חירום ומתן מענה בהתאם.

רכזי ביטחון, בטיחות ושעת חירום בית ספרי

- יסייעו למנהלי בתי הספר לממש את אחריותם ואת סמכויותיהם להוציא לפועל את הנחיות הביטחון, הבטיחות וההיערכות לחירום בין כותלי בית הספר ובפעילות חוץ בית ספרית.
- ינחו את הרכזים והאחראים לכל הפעילויות המתבצעות בבית הספר, לרבות בהפסקות, באירועים, בטוילים; ובפעילות חוץ-בית-ספרית בנושאי ביטחון, בטיחות והיערכות לחירום.

רכזי התקשוב בבית הספר

הרכזים ידאגו ל:

- ניהול הלמידה מרחוק, הדרכת מורים, תמיכה בתלמידים.
- הפעלת האתר / סביבת ענן בית ספרית.
- פרסום הודעות על פי הנחיית מנהלי בתי הספר או מי מטעמם, העמדת משאבים נוספים (פורומים, מפגשים מקוונים וכיוצא באלה) לידי צוות בית הספר.
- עיבוי המשאבים הפדגוגיים העומדים לרשות צוות בית הספר ובכלל זה הפניה לאתרים, הוספת פעילויות הלי"ה ועוד.
- מתן מענים ופתרונות טכנולוגיים לאתגרי הלמידה מרחוק.
- הדרכה על שימוש מושכל בתוכנות לניהול פדגוגי ותהליכי הערכה בסביבה מתוקשבת.
- סיוע ותמיכה בבניית מערכת השעות ללמידה מרחוק כחלק ממתן המענים והפתרונות.
- הפעלה או בניית אמנה בית ספרית להתנהלות מיטבית ומושכלת ללמידה מרחוק.
- הדרכה לצוות המורים בנושא כלים דיגיטליים, סביבות ענן, פיתוח תוכן דיגיטלי ואבטחת מידע.
- קבלת עדכונים והודעות באמצעות פורטל שער לבעלי תפקידים והעברתם לצוות החינוכי.
- עדכון מפקח / ממונה התקשוב הבית ספרי.
- במקרים שבהם נבצר מרכזי התקשוב לעמוד לרשות המערכת – ימנו מנהלי בתי הספר ממלאי מקום ויודיעו על כך למפקח תקשוב / ממונה תקשוב מחוזי במטה המחוזי.

יועצי בתי הספר

- יועצי בתי הספר הם דמות מרכזית בצוות הבית ספרי בשעת חירום. תפקידם לקיים מערך תמיכה רגשי, נפשי לתלמידי בית הספר ומתן תמיכה וייעוץ למורים הנתקלים בקשיים בקשר עם תלמידיהם בעת חירום. יועצי בתי הספר יפעלו על פי הנחיות אגף שפ"י (שירות פסיכולוגי ייעוצי) במשרד החינוך.
- סיוע וליווי מחנכי הכיתות – מתן מענה בלוח הודעות כיתתי או כלי מקוון כיתתי אחר, על פי בקשת תלמידים בכיתה.
  - מתן מענה אישי/קבוצתי לתלמידים – קיום קבוצה מקוונת ייעודית ("פורום סגור") באתר / סביבת ענן בית ספרית שבהם יוכלו התלמידים לפנות ישירות ולקבל מענה באופן מקוון.

- שמירה על קשר עם המחנכים, התלמידים וההורים – שמירה על קשר עם כל מחנכי הכיתות וריכוז פרטי ההתקשרות עם כל התלמידים והוריהם.
- שמירה על קשר עם גורמים חיצוניים – קשר שוטף עם אגף שפ"י וגורמי חוץ, כדוגמת משרד הבריאות ומשרד הרווחה, לפתרון בעיות נקודתיות.

מחנכי הכיתות

- מחנכי הכיתות אחראים לניהול שגרת לימודים בחירום באמצעות מערכת ללמידה מרחוק הפועלת בפורטל / סביבת ענן הבית ספרית, שמירה על קשר רציף עם ההורים והתלמידים לצורך מעקב אחר התנהלות הלמידה ושימור הקשר בין התלמידים באמצעות הפעלות חברתיות.
- יצירת קשר יומי עם תלמידי הכיתה ומשפחותיהם לבדיקת נוכחות פיזית ומצב רגשי ודיווח למנהלים.
  - הפעלת התלמידים בפעילויות הפגה ולמידה שהוכנו מראש במרחב הכיתתי המקוון. במידת הצורך, פנייה לצוות מורי המקצוע להכנת פעילויות נוספות.
  - במצב חירום מתמשך – תיאום והפעלת תוכנית לימודים מובנית במקצועות הליבה בשילוב פעילויות הפגה שהוכנו מראש ובהתאם להנחיות המטה.
  - נוכחות פעילה במהלך שעות היום במרחב הכיתתי, במרחב הבית ספרי וכל רשת חברתית שיבחרו, ולשמור על קשר תדיר עם התלמידים למשך כל תקופת החירום.
  - שימוש במרחב הכיתתי המקוון כאמצעי תקשורת והוראה עם התלמידים. נוסף לכך ניתן להשתמש בתוכנת מסרים מיידיים לעדכון התלמידים והוריהם להיכנס למרחב הכיתה ולהודעות חיוניות.
  - ריכוז ותיאום הלמידה במרחב הכיתתי המקוון עם מנהלי בתי הספר, מורי המקצוע והיועצים החינוכיים מתוך שלל ההיצע של החומרים הדיגיטליים שמוצעים במרחב הפדגוגי.